

PROSINEC 1936

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři: Brig. generál Mikuláš Doležal a plukovník gšt. František Pobuněk.

Plukovník gšt. Karel P r a ž á k:

Operace na vnitřních liniích.

(Dokončení.)

Soustřediv maximum sil na jednom bojišti, hledí je velitel nasadit tak, aby manévr byl rozhodný. Proto hledí na těchto bojištích operovat se své strany na vnějších liniích, aby výhod této operace využil. Němci i Rakušané se snaží získat rozhodnutí obchvatem obou křídel nebo aspoň jednoho křídla napadené skupiny, což se celkem vždy podaří. Jen u Tannenbergu však se podaří obchvat obou křídel, u Mazurských jezer a u Komarova je obchváčeno jen vnitřní, u Ravy Ruské jen vnější křídlo. Ježto postup vnitřních křídel nepřítele je nebezpečnější, je správnější vést úsilí na vnitřním křídle, tím se zatlačuje toto křídlo, které je nejbližší druhé skupině. Po skončení 1. údobí bojů je pak přesun k boji proti druhé skupině kratší a rychlejší, než kdyby bylo třeba přesunovat gros sil z vnějšího křídla. Celkový výsledek pak tlaku na vnitřním křídle je odtlačení nepřítele do divergentního směru, který jej vzdaluje od místa, kde chce obě své skupiny sloučit.

Jako celá operace na vnitřních liniích, tak i manévr v jednotlivých bitvách musí být odvážný. Velitel si musí být vědom, že výsledek musí být rozhodující a že, nedosáhne-li toho, bude poražen tak jako tak. Hindenburg u Tannenbergu drží čelně jedním sborem proti třem ruským sborům, dva sbory posílá do východního, jeden sbor do západního boku 2. armády. Naproti tomu se Rakušané u Ravy Ruské neodvažují nasadit 4. armádu daleko s boku, ač pro čelní držení obětují dvě armády; přimknou ji k těmto čelním armádám a to vede k tomu, že 4. armáda jest obchváčena: opatrnost se nevyplatila.

Jak odvážně musí býti voleno vybavení a manévr útočné skupiny, tak opatrně musí být postupováno u brzdící skupiny. Již u rozdělení sil jsme zjistili, že generál Hindenburg věnuje pro tuto skupinu jen $\frac{1}{5}$ až $\frac{1}{4}$ svých sil. Této slabé skupině nedává ovšem úkol útočný; jejím úkolem je využít úspěchu, pokud to jde, jinak defensiva. Rakušané naopak dávají své brzdící skupině $\frac{1}{3}$ sil a úkol útočný. Samo o sobě nebylo toto řešení špatné; i když úkol je defenzivní, je vždy výhodné řešiti jej co možná ofensivně. Je však na uváženu, zdali by při skrom-

nějším úkolu, t. j. při požadavku, aby tato skupina jen zdržovala nepřítele zdržovacím bojem, nebylo možné ji vybavití skromněji a tím získat více sil pro útočnou skupinu, které by se pak snad bylo podařilo získat rozhodný úspěch. Úkolem zdržovací skupiny není porazit nepřítele nebo udržet co nejvíce terénu, nýbrž jediné brzdit postup nepřítele tak, aby nemohl do rozhodnutí zasáhnout do boje hlavní skupiny. Co se děje navíc, je — jde-li to na újmu útočné skupiny nebo stojí-li to velké ztráty — škodlivé a chybné.

Vytrvání na jednom pojatém úmyslu nesmí však vést k velkým ztrátám. Ani útočná, ani brzdící skupina nesmí jim být vydána. Nesmí se zapomínat, že při operaci na vnitřních liniích musí po vyřízení jedné z nepřátelských skupin být k dispozici co možná neopotřebované síly pro boj s druhou skupinou. Je proto třeba zdržovací skupiny šetřit, nevysazovat ji obraně stůj co stůj nebo žádat od ní útoky proti četnějšímu nepříteli, nýbrž volit takový způsob zdržování, aby skupina zůstala schopna ofensivy. Rovněž u útočné skupiny třeba se vyhýbat čelním útokům, spojeným s velkými ztrátami. Je hlavně třeba získat dělostřeleckou převahu, jak to vidíme u Němců; tím se usnadní péchoť získání úspěchu bez značných ztrát. 8. německá armáda ztratila do konce srpna 26.500 mužů; rakouské armády ztratily do téhož termínu 220.000 mužů. Ztráty německé armády se dají snadno doplnit; ztráty rakouských armád, dosahující až 60% početního stavu, jsou tak značné, že je nelze již považovat za plnocenné.

U Ravy Ruské má útok úspěch na jižním křídle, kde byly zasazeny čerstvé jednotky přišlé ze srbského bojiště; ostatní části rakouské armády pozbyly své průbojnosti.

Vším tím, co bylo doposud uvedeno, se však nedá zcela odůvodnit neúspěch rakouských armád a úspěch německé armády. Při operaci na vnitřních liniích mají na zdar operace velký vliv též opatření nepřítele. I když nepřítel, operující na vnějších liniích, nemůže již měnit jednu zaujaté rozdělení sil, může přece mít vliv na manévry na vnitřních liniích uspořádáním směrů a úkolů svých oddělených skupin.

Ve východním Prusku má 1. ruská armáda směr čistě západní na Königsberg; setrvává v tomto směru po celou dobu, aniž se snaží změnit jej k jihu v prospěch těžce bojující 2. armády. Ta má původně směr na sever, změnil jej však po bitvě u Gumbinnen, mylně chápané jako úplná porážka Němců, k severozápadu, aby Němcům odřízla ústup. Kdyby byla 2. armáda podržela svůj směr na sever nebo kdyby 1. armáda byla změnila svůj směr na jihozápad, nebylo by pravděpodobně došlo u Tannenbergu ke katastrofě 2. ruské armády, nýbrž Němci by se byli octli ve velké tísní.

V Haliči jsou obdobné poměry. 4. a 5. ruská armáda jsou usměřněny na jih, 3. a 8. na západ. Zde však, jakmile se octnou severní armády v tísní, zasahuje vrchní velitelství a posunuje 3. a 8. armádu na sever tak, že tyto armády dostávají směr severozápadní, což vede k zmaření obchvatného manévru 4. rakouské armády u Ravy Ruské.

Stejně nacházíme i rozdíl ve vzájemném chování oddělených skupin ve Východním Prusku a v Haliči.

Ve Východním Prusku je napadena napřed jižní 2. ruská armáda. Dá se porazit a zničit, hledíc stále postupovat, kdežto 1. armáda neútočí a postoupí po dobu bitvy na jižní frontě jen asi 85 km za deset

dní, ač nemá před sebou téměř nepřítele. Po porážce 2. ruské armády je napadena 1. ruská armáda. Ta ustoupí sice ještě včas, jižní křídlo však jen s velkými obtížemi a s těžkými ztrátami. Stojící na jihu 2. a 10. armáda učiní sice chabý pokus o postup; zastaví jej však ihned, jakmile 1. armáda začne ustupovat.

Jinak v Haliči. Tam napadená 4. a 5. armáda ustupuje klidně, včas a v pořádku, mezitím co 3. a 8. armáda energicky postupují, ač mají proti sobě třetinu rakouských sil. Za 14 dní postoupí o 200 km. I zde chtí však velitelé 3. a 8. armády po ústupu Rakušanů od Zlaté Lipy dát vojskům třídní odpočinek, aby se připravila k boji o Lvov; hlavní velitelství nařídí však okamžitý další postup.

Jakmile se však Rakušané soustředí proti 3. a 8. armádě, obrátí se ihned 9., 4. a 5. ruská armáda k postupu, čímž učiní nadobro konec rakouské operaci na vnitřních liniích.

Chování nepřítele přispívá tedy ve vysoké míře ke zdaru nebo neúspěchu operace na vnitřních liniích. Jsou to příliš málo sbíhavé směry ruských armád ve Východním Prusku, neúměrné vlastním možnostem, a naopak sblížení směrů v Haliči při poznání příliš rozsáhlé původní koncepce. Je to nečinnost nenapadených skupin a obětování se napadených ve Východním Prusku a naopak energický postup nenapadených a vyhnutí se zničení napadených skupin v Haliči.

Ježto je tedy úspěch operace na vnitřních liniích v tak značné míře vázán chováním nepřítele, vyžaduje velmi dobré zpravodajské činnosti. Je známo, že Němci měli přesné zprávy o všech pohybech obou rakouských armád, kdežto Rakušané šli více naslepo. Ač se velitel rozhodne k tomu, kterou skupinu chce nejdříve napadnout, a k prvnímu přesunu sil a priori, potřebuje přece stále zprávy o pohybech a rychlosti postupu obou skupin.

Jen tak bude velitel s to zachovat chladnou mysl, což je velmi důležité při této operaci, kde nervy velitelů jsou podrobeny těžké zkoušce. Generálu Prittwitzovi selžou nervy, a proto u Gumbinnen raději ustoupí, než aby se plně angažoval. Podobně ustoupí generál Dankl 9. září, ač Rusové sami zastavují ofensivu a ač tím ohrozí ústup celé rakouské armády východně od Sanu.

Závislost na činnosti nepřítele, tlak času a vymezenost prostoru jsou tedy hlavní nevýhody operace na vnitřních liniích. Musí tedy být provedena operace rychle; tím nejenže zkrátíme potřebný čas na nejmenší míru, nýbrž vyrveme co nejdříve nepříteli iniciativu z ruky. Obojí musí být hlavní snahou velitele při tomto manévru. Při dostatku zpráv je to snadnější, zcela nepochybně patří k tomu velká odhodlanost, tvrdost, klidná krev a plná důvěra k vlastním jednotkám.

Operace na vnitřních liniích bude často jediným útočištěm slabšího z obou protivníků. Umožní mu téměř celou svou silou porazit postupně nepřítele po částech. Je ovšem riskantní.

Odvážný velitel, který dovede jednat rychle a správně a zachovat si dobré nervy, musí, má-li jeho jednotka dobrou manévrovací schopnost a je-li průbojná, dosíci úspěchu v této operaci i proti přesile. Opatrnost a methodičnost budou tu jen ke škodě. Vítězství přeje odvážnému.